

Q. B. V.

DISSERTATIO ACADEMICA,

De

PHILAUTIA
SANA,

Quam,

Consent. Ampl. Fac. Philosoph.

In Regiâ Academia Aboënsi,

Sub PRÆSIDIO

PRÆCLARISSIMI DOMINI,

M. JOH. BERNH. MÜNSTER

Philosoph. Pract. & Histor. Professoris Regii
& Ordin.

Candidorum examini subicit, in Audit. Maximo,
horis ante meridiem solitis, die 28 No-
vembris, Anni 1696.

NICOLAUS GABR. MATHESIUS,

Ostro-Bothnicensis.

Impr. apud Jo. LAURENTII WALLIUM.

VIRIS

NOBILISSIMIS & CONSULTISSIMIS,
PATRUIS nimirum, AVUNCULO, PATRIq̄
suo charissimo, filiali observantia colendis;

DN. HENRICO RUBEENSEH/
Judici Territoriali Wehmoënsi, & Inferioris Satagun-
diæ æqvissimo.

DN. ANDREÆ MATHESIO, Judici
itidem Territoriali, per Bothniam Orientalem pru-
dentissimo.

DN. NICOLAO BERGELDD/ Secre-
tario Dynastiæ per Bothniam eandem Orientalem ad-
curatissimo.

DN. JOHANNI TAMMELANDRO, Curiæ
Brahestadensis Assessori, & Mercatori urbis pri-
mario.

UT nunc publicè testatum irem,
Vestrum, erga me, favorem,
expressit, Vester ille, supra
modum favorabilis in me ani-
mus, allexit simul ingens Vestrorum bene-
ficiorum cumulus. Hæc autem eo minus
jam profiteri erubesco, quo magis de meis
promovendis etiam solliciti estis studiis. Ve-
rum enimvero, quemadmodum hac ratio-
ne, neque ex parte quidem, eis possum di-
gne ire obviam, ita debita Veneratione
mentis, cum nunquam supplere intermittam
defectum, qui spe ulterioris beneficii, hoc
ut exiguum, ita certissimum gratissimi ani-
mi munus, **Vobis, O MÆCENATES**
Optimi, PARENSq; charissime, do, dico,
& dedico, nullus dubitans, quin dextrè
hoc recipiatis. **Votum est: velit DEUS al-**
tissi-

eiffimus, diu istum morari diem & vesp-
ram, quæ tantis PATRONIS, tuæque,
PATER Optime, benignitati non minime
decantandæ, lethales umbras inducat. Hoc
inquam, is ex intimo pectoris exoptat ady-
to, qui Vobis, eâ quâ par est observan-
tiâ, nunquam desinit esse devotus,

N. MATHESIUS.

CAP. I.

§. I.

ludant licet, quibus impiè & sine omni ratione persuasum est, quod nec natura potest justo discernere iniquum; nec ulli, mortalibus positi sint limites, intra quos, actiones nostras metiri convenit; sed quod omnibus hominibus nationibusque, jura posuerit & sanxerit ipsa utilitas, prout eandem flagitare visi sunt, & gentis cujusque mores, & peculiaris naturæ genius: Equidem, consentiente universo prudentiori Moralium Doctorum choro, applaudente ipsa quoque veritate, fateri nobis incubuerit, cœleste illud depositum, atque radium æternitatis, quo, verum à falso, bonum à malo, justum ab injusto, discernere valemus, tantam decoris magnitudinem, pectoribus addere mortalium, ut vix centesimus quisque,

A

hanc

hanc tam divinam dotem, condigne agnoscere possit; cum sanè credere fas sit, tot parasangis hominem, infra dignitatem animalium rationis expertium, positum fuisse, si destitueretur exactissima hac actionum nostrarum mensura; quot jam is idem, gradibus, felicissimo hoc suo munere dotatus, eadem antecellit. Concipiamus (modo possibile sit) hominem, ratione quidem præditum, sed tamen talem, cui nullam summus rerum conditor sancivit legem, ceu actionum suarum regulam aut normam; videbimus profecto, quod ausu prorsus horrendo, modo in optimi sui creatoris ruere posset contemptum, modo sibi ipsi violentas & crudeles libere inferre manus, modo quoque proximi sui, insultare innocentia, modo denique, nescio quas, miseriarum incurrere vices; idque eo sæpius & gravius, quod non tantum vehementissimis, adfectuum, huc & illuc rapientium vehatur fluctibus, sed & ad nocendum præ ceteris animalibus sit instructissimus: verum, maximis illis calamitatibus, ex conditione ejusmodi humana oriundis, hominem pro infinita suâ & clementia & sapientia, erepturus, DEUS Ter. Op. Max., in mentibus illorum, tam fecundum bonitatis semen, relinquere voluit, ut huic unice propemodum referendum sit, quidquid honestatis virtutisque, in toto genere humano, amplissimas suas divinasque explicare deprehendimus vires.

Adparet hoc ipsum adhuc clarius, dum mente observamus attentiori; quod arctius stringente quâdam ac gravissimâ teneamur obligatione, officiis nostris erga DEUM, fungi piè; h. e. non solum rectè sentire De Numine suppremo, de æternâ ipsius existentiâ, infinitis ejus attributis, & proprietatibus, sed etiam reverenter omnes nostras actiones, ad sanctissimam illius voluntatem, ritè componere, illumque ut conditorem nostrum sapientissimum, & conservatorem optimum venerari, idque tam internis nostris cogitationibus, quam cultu externo, secundum regulam mandatorum divinorum, perfectissimam. Illud autem circa nominata hæcce, tenendum est officia, quod licet longè imparia sint, summo atque infinito, illi DEO, sufficienter placando, dum intra sphæram naturæ, in valetudinario hoc mundo subsistunt; Nihilominus tamen, & ratio dicitur, & Scriptura confirmat, eadem non tantum esse firmissimum vinculum societatis humanæ, sed & viâ certissimâ nos deducere posse, ad inqvirendum perfectiorem illum modum, DEUM verè cognoscendi, religiosè colendi. Præter divina hæc officia, quæ ex tenore Juris Naturalis DEO Ter. Op. Max. debemus, longè lateque per omnia vitæ genera, suum circumferunt usum, nec minus alia, ab hominibus, tam respectu sui ipsius, quam intuitu aliorum præstanda. *Quamvis enim,*

in corde hominis cujusvis, clare satis, & stylo prorsus indelebili, sint expressæ leges illæ, quæ nos docent neminem esse lædendum, Et, si alicui damnum acciderit, quod revera nobis imputari potest, à nobis dandam esse operam ut idem prompte resarciatur & per omnia, utilitatem proximi atque commodum, quantum in nobis est, promoveamus; Experimur tamen in nobis ipsis, tenerrimum quendam erga nos ipsos adfectum; quem sanè, si bene attendamus, adhuc magis anxie nobis officia illa, quæ nosmet ipsos concernunt, nobis commendari deprehendemus, ac alias cetera, emolumentum alterius spectantia; illa, scilicet, quæ ex præscripto. J. N. obligant hominem erga hominem, officia, sese præcipue exerere solent, vel circa Philantiam; vel circa ἀγαθότητα; vel quoad appetitum domini, vel denique appetitum societatis. Quorum momentorum primo, quoniam Titulus hujus opellæ egregiè ornatur, ideoque illud nobis cum primis hac vice, per divinam gratiam, exponendum suscipiamus.

§. III.

Ipsius proinde vocis Philantias originationem, (ut rem juxta Philosophorum decreta, ab Etymologiâ exordiar.) quod concernit, utique cujusvis, saltem non summè rudi constat, illam non acceptam referendam esse Natalibus latinis, cum deduci videatur *ἀπὸ τῆς Φιλίας*, & pronomine *αὐτός, αὐτή, αὐτό*, i. e. *ipse, ipsa*

ipsa, ipsam; adeò ut vi ipsius vocis, nihil aliud no-
 tet Philautia, quàm tenerimum quendam hominis
 cujusvis, erga se ipsum amorem, & adfectum dulcif-
 simum. Qui hominem, teste Excell: Zentgravio, non
 sibi ut animal, idquod naturalis ille sui amor facit,
 sed ut hominem commendat; Operosam præterea,
 plurium synonymorum coacervationem, quâ apud
 Moralium Doctores Auctoresve alios, passim Græcis.
 Philautia dicitur; latinis vero ut jam innuebamus,
 amor sui ipsius, (licet in hujus appellationis, ni-
 mirum philautias, tanquam pravæ sapius, à mul-
 titudine pervertè semet amantium, locum, Arist.
 lib. II. Mag. Morali: Cap. 14. videtur voluisse sub-
 stituendam esse *Φιλαυβίαν*) hic scienter & consulto, bre-
 vitati studens, nunc quoque omitto.

§. IV.

Illud autem monere, è re nostra esse non alienum
 videtur, quod quemadmodum duplex, penes mor-
 tales deprehendi solet Philautia, licita una & recta,
 ex incorruptissimo divinitatis fonte, & lege honesta-
 tis fluens; altera verò perversa atque corrupta, ex
 præpostero sui ipsius amore progeneratâ, adeoque ho-
 nestioribus moderatisque pectoribus disconveniens ad-
 modum; ita & hanc, per omnia vitiorum sese di-
 fundentem genera, imò, quæ si rem exactius per-
 pendas, odium potius sui, quàm amor dicenda est,
 quia nos magis magisque à statu integritatis abdu-
 cit, ceu indignam prorsus judicamus, in quâ diluci-
 danda,

dandâ, tenues licet nostri occupentur ingenii labores; illam verò, tanquam moderatricem virtutum plerumque omnium, à rectâ protectam ratione, sufficiente DEO Triuno, vires, in sequentibus paulo fusius, animo sedet explicare.

CAP. II.

§. I.

Instituti proinde atque promissi nostri memores, methodo Philosophis usitatâ, pergimus confestim hic in limine dissertationis, ad definitionem Philautiæ realem, quam exhiberi posse putamus talem; *Philautia recta, est tenerrimus quidam adfectus, mediante lege Naturali, à DEO humana menti instillatus, quo homo modo debito, vel citra respectum ad alium aliquem se amat, vel habito respectu, in amando præfert, aut postponit se alii, in cujusvis agentis rationalis, & consequenter, commune quoque totius humani generis bonum & conservationem:* In quâ definitione, omnium primo conceptum notamus convenientiæ, seu ipsum genus, quod absolvi existimamus voce adfectus; esse autem hoc genus legitimum apparet, ex ejus universalitate; quæ de multis prædicari speciebus, aptum natum est: Effertur autem Adfectus non solum de amore quovis, & erga se ipsum, & erga alios licito & illicito, sed etiam de aliis, utpote ira, odio, lætitia, tristitia, ceterisque ejusmodi animi passionibus. Additur præterea, ne quis dicat, nos adhibere heic loci, genus maximè remotum, quod hic Adfectus, mediante lege Naturæ, hominis rationi sit impressus. His namque

que verbis distinguitur Philautia, quam nos jam meditamur, à studio, quo bruta, cæco quodam impetu, aut nativo instinctu & propensione, in vitæ suæ animalis feruntur conservationem, defensionem & commodum; certe, quemadmodum adjuvat (sunt verba supra laudati DN. Zentgravii) ad cognoscenda J. N. officia, quæ sibi ipsi homo debet, admirabilis ille amor, quo quis seipsum prosequitur, ita hic est considerandus, non quatenus ad prima naturæ præcisè refertur & pure naturalis est; sed quatenus à recta ratione, quæ honestatis & animi potiore curam habet, veramque sui boni notitiam homini suppeditat, dirigitur & perficitur. Et quanquam omnium ferè Philosophorum meditationibus, dignissimum semper sit judicatum, hoc axioma: Tota natura est conservatrix sui: vel ut Plato dicit, φίλος ἑστὶ πᾶσι ἀνθρώπων φύσει. amicus sibi quisque natura est; Attamen non pauci (forte & illi, hoc in negotio infelices,) fuerunt, qui ostendere conati sunt, inclinationem illam corporum, seu sensus, seu rationis expertium, hisce iisdem, mediante aliquâ Lege Naturali inesse. Quippe animalia bruta (ut nihil jam dicam de plantis) dum in sui conservationem feruntur, tum fieri id clarum est, non ex aliquo Jure sibi insito, cum ejus capaces ob defectum rationis non sunt, sed tantummodo ex cognitione quadam inferiori, sensuali nempe & impulsu purè physico. Secundo observanda est, in exhibita illa definitione, differentia, sive conceptus disconvenientiæ, quem absolvunt verba definitionis residua, Philautiæ causas, obje-

objectum & finem indigentia. Quæ etiam, in majorem materiæ illustrationem, ulterius explanari merentur.

§. II.

Qvod itaqve causam Philautiæ universalem attinet, tum illa quidem explicite quoque hic innuitur, quando definitio dicitur, hunc adfectum mediante lege Naturali, à DEO hominibus esse instillatum; notum enim est dictam hanc legem, nullum agnoscere alium Auctorem, nisi solum Triunum, qui totius generis humani conscientias, primario obligationi efficacissimæ, subjicere valet. Postquam autem in Cœlesti, Sacro Sanctæ Trinitatis Consistorio, ab æterno fuit decretum, quod homo haud tantum rationis particeps crearetur, sed & talis foret, qui instar fidelissimi cujusdam patris familias, quam diligentissime curam ageret omnium donorum, à creatore concessorum, qui etiam totis viribus in id incumberet unice, ut laus atque gloria Conditoris Optimi, etiam per posteros, in multam seculorum catenam propagaretur; utique requirebat, Summi omniscientia infinita, ut ad sanctissimum illum finem obtinendum, homo non minus appetitu hocce semetipsum conservandi svavissimo, quam aliis eminentioribus prærogativis excelleret, quo semper desiderio tangeretur magno, non solum manendi superstes, sed & omnibus illis vacandi negotiis, quibus semetipsum à DEO & natura destinatum esse sentiret. Hinc mirari sufficienter non possumus, hominem, simul

simul atque natus est, in promptissimam, sui rendere conservationem, interitumque cane pejus & angve fastidire & avesari; vires enim quæcunque in homine comparent, eo ex constitutione divinâ diriguntur, ut illum in statu quo est conservent; & ad suam perfectionem, quantumcunque fieri possit, promoveant.

§. III.

Excipit jam occupationes hæc à nobis præmissas, subleqvens consideratio materiæ Philautiæ, competentis; sed quandoquidem hæc, ceu ex numero accidentium, materiam strictè sic dictam agnoscere nequit, ideoque oculum adverteamus ad illam quæ in scholis objectiva audit, cum antea in definitione dictum sit, quod aliter se habeat Philautia considerata absolutè ad hominem ipsum, aliter autem relativè in ordine ad alium; ita quoque duplex objectum occurrit, reale unum; & personale alterum: Certè sive enim suis hominem ipsum jubet Philautia debitis ac honestis invigilare necessitatibus; sive etiam ad proximi attendere omninò mandat, ut toti quoque societati bene sit, utilitatem ac commoda: nam si unicuique liceret, sine omni juris discrimine, & prout cæcus quidam unumquemque raperet sui amoris impetus, de vita sua, de moribus, de victu, & amictu, addo etiam de exercitiis cultus divini disponere, utique ruinæ præsentissimæ suum obijceret caput, universa generis humani moles; nam quilibet suo indulgendo genio, & negligendo ordina-

ta media, ad vitam socialem commodè tolerandam; necessaria, societati valdè nocet, eò quod civem eidem frugi subtrahere atque invidere videatur; Contra verò ubi quælibet societatis membra, ad recta philautias decreta, suas actiones tam publicas quam privatas, in totius corporis socialis incolumitatem unanimi consensu conspirare patiuntur, non potest non illud ad summum perfectionis fastigium, felicissimo ascendere gradu. Hinc Phosphorus ille Philosophorum Aristoteles, ubi omnes tendere debere intellexisset probè per oculatam illam philautiam, non tam ad conservationem & bonum sibi in individuo solum, quam ad totius consociationis humanæ, collectim sumtæ in hæc nonnullibi erumpit verba; Quod is qui recte *φιλανθ* est, ipse proficiet agens honesta, & alios juvabit; perverse vero *φιλανθ* inquit, & se ipsum lædet, & vicinos, vitiosos affectus sequens. Cæterum dum hæctenus objectum officiorum ex philautia resultantium, considerantes notavimus, eandem respicere non tantum hominem ipsum cui inhæret, sed quoque extra sese alium, non est quod quis solummodo, proximum nostrum hic nos intelligere existimet, sed comprehendimus sub verbis hisce relativis etiam DEUM tanquam nobilissimum, & summum nostri amoris objectum; Quippe æternum illud divinitatis Numen sicut teste valent: Alb. in compend. I. Naturæ sui ipsius est amantissimum (*Φιλαύπτων*) quia nihil in se, præter se, hoc est bonum absolute summum deprehendit,

dit, ita quoque honori suo primario prospexit, ad-
 eoque omnia nostra dicta atque facta quin imo &
 philautiam rectam nobis insitam, ad laudem &
 gloriam suam præcipue referendam esse voluit;
 Certè, si cogitabimus, nihil quidquam Numini illi
 sanctissimo, omnipotenti atque omniscio, placere pos-
 se, nisi quod castissimum illius piè sapiat amorem;
 æquum quoque esse, censebimus, ut quemadmodum
 ex mari omnes occulto meatu oriuntur fontes & vi-
 cissim per flumnum alveos in mare se exonerant sicetiam
 cuncti, in præcordiis nostris æstuantes, sinceri amoris
 fluctus, ex immenso Divinæ Majestatis Oceano primi-
 tus exuberantes, in idem iterum necessario rede-
 ant remeentque, ceu vastissimum pelagus,

§. IV.

Exhibet sese proporrò ipsius Philautias Forma;
 nunc altius quoque pensitanda, non tamen hic
 solliciti sumus de ea quæ dici siveit physica, quam
 neque habet, sed de Ethicâ entibus moralibus pro-
 priâ, dicimusque eam consistere in intrinseca omni-
 tum illorum actuum & officiorum honestate & recti-
 tudine, ad quæ jure philautias naturaliter obliga-
 mur. Numirum non alia ratione per philautiam,
 nostræ cupimus felicitati prospectum, quam quâ
 aliorum commodo simul consulatur; utpote quod
 cum nostrâ, velut exiguæ partis intuitu totius be-
 atitudine, intendi procurarique potest: quo autem no-

minata illa forma se recte habeat prudentia Philautiam regat necesse est; unde Seneca; quis discernere bonum & malum, pravum & rectum poterit, nisi qui sapiens fuerit. Stultus autem malè facit, quia bonum & malum quid sit ignorat; Ideo peccat, quia non potest prava & recta discernere, non potest igitur nec stulto iustitia, nec injusto sapientia convenire. Ergo non aliter corpus curandum, quam quemadmodum patitur debita animi cultura: nec de propria tantum salute, ita sumus solliciti ut universæ familiæ incolumitas periclitetur; Familiæ quoque nunquam ita quærenda utilitas, ut lædatur civitas illa magna, quæ omnes mortales, vinculo universalis cujusdam amoris arctissimè inter se constringuntur. Quod tamen, ut semper optatò fiat, præterquam quod nobis insitam philautiam, DEI philautiæ, quantum possibile est, studeamus assimilare, etiam adcurata requiritur prudentia, multiplex usus & experientia solida, præcipue cum non tam facile sit intellectui humano, quam maximam partem miserrimè corrupto, exclusis hisce adminiculis dispicere omnia illa, quæ præcepta juris naturalis pro actionibus nostris tam feliciter instituentis, salubriter destinarunt.

§. V.

Quis denique sit finis philautias rectæ, licet non adeo obscure, ex iis quæ in superioribus dicta sunt, possit colligi; Nihilominus nec pigebit hic eadem

eadem repetere quod suavissimus ille erga nos ipsos à jure naturali imperatus adfectus, a DEO T: O: M: tenerrime fit nobis commendatus, in conservationem & nostri, bonorumque nobis competentium, & aliorum juxta nos viventium; Vel si rem clarius explicare placuerit; Primarius philantias rectæ, ad quam collimat unice, Scopus est, ut decenter amore nostri ipsius utendo bonum quodlibet, tam animi quam corporis, quin & fortunæ, prosequamur, mala vero declinemus, ut quæ sciamus, alteri, ex amore nostri perverso, non esse faciendum quidquam, quod, nobis vicissim ab eo fieri non volumus; Cæterum quantumvis præceptum illud sicut generalissimum ita verissimum perpetuo in aures susurret nostras; Charitas ordinata incipit à se ipsa, verum tamen non desinit & finitur hæc eadem, ubi suum accepit sum sitque initium, sed progreditur longius extra se, & ipsum naturæ Auctorem, & universum genus humanum latissime complectitur; Verbo; Ideo nos philantiæ dono beavit ornavitque Creator, inquit solidissime Augustinus ut ordinatam habeamus dilectionem, quam, & ceu cynosuram sequamur, ne, aut diligamus, quod non est diligendum, aut non diligamus, quod est diligendum; Aut amplius diligamus, quod minus est diligendum; aut æque diligamus, quod minus vel amplius diligendum, aut minus & amplius, quod æque diligendum est: videatur Agust: de doct: Christiana lib. 1. cap. 26.

CAP. III.

§. I.

Exposuimus in superioribus definitionem philautiæ, & nominalem & realem, indigitavimus pariter in sequentibus latius explicandam, nunc quæ propter ad prioris generis officia, quæ absolute ipsum concernunt hominem, primo progrediamur; & quandoquidem, nulla unquam res, vel in suspicionem tantum, nobis revocare possit, illam scientiam, quæ novimus partes essentielles, duas esse, corpus nimirum atque animam ex quibus immediate totum nostrum confabricatum est opificium, totusque adeo componitur homo, idcirco quoque circa eas non minus ac partes ejusdem integrales, bonaque etiam, quæ eis insunt tam animi quam corporis, quin & utriusque, immensum quantum suas experitur vires philautia, dum ad diligentem, nobilissimæ animæ culturam, summa ope contendat; corpus moderatis laboribus exerceat, alimentis nutriat, adversus cœli injurias vestimentis tegat; somno ac vigiliis temperativis reficiat; Talia autem omnia, quia homini curæ sint cavebit ideo sollicitè ne vires, immoderata aliqua frangantur intemperie, hac enim ratione aperte bellum indecetur naturæ humanæ, quod etiam revera fit, ab omnibus scortatoribus, Helluonibus, hominibusque voracibus. Cumque ita jam sit comparata mortalium conditio, ut si conservari velit,

variis adjumentis externis carere non possit utpote, cibo, potu, vestimentis, imo & actibus venereis quæ sane omnia quanto magis ad naturæ nostræ conservationem, & speciei humanæ perpetuitatem sunt necessaria, hoc majore cum titillatione sensuque voluptatis sese nobis insinuare solent, non ideo ut exinde quis concludat, hæc media adhibenda propter dulcissimas illas sensationes; Sed tantum modo propter fines illos naturales, a DEO & natura ad continuationem speciei & individui præ ordinatos, pro ut optime etiam judicavit Sapientissimus ille Seneca Epist: CXVI. Scribens: *voluptatem natura necessariis rebus admiscuit, non ut illam peteremus, sed ut ea sine quibus non possumus vivere gratiora nobis, illius faceret accessio.* Qui vero sodalitio combibonum & edacium, in caute sese manciparunt, illi fines legitimos, à nobis jam nominatos non observantes, ut plurimum corpora sua, nimia & detestanda onerant ingluvie ut cibus potusque supra modum ingestus concoqui & in chylum verti non possit; Unde per plurima oriuntur vitia, quæ per totam corporis fabricam, disseminantur, & nec in secunda nec in tertia coctione corrigi possunt.

§. II.

Quamdiu corpus & anima nostra, in statu durant unionis, potest quidem hæc per plurimis fungi officii, sine adminiculo illius; illud vero, aut pa-
rum

rum, aut nihil peragere valet, sine hac, quin &, longe minoris dignitatis quoque sunt actiones illæ quas tribuere solemus corpori, quam ut in comparationem venire mereantur, cum nobilissimis illis actibus mentis, per quos solum modo cum DEO nostro unimur, a brutis vero segregamur animalibus, præterea multa nobis suppetunt ex ipsa ratione (ut præteream evidentiam illam quæ ex sacris pandectis hauriri potest) argumenta animarum nostrarum immortalitatem clare evincunt; Nec ulla firma ratio excogitari potest, quæ hanc opinionem satis firmam destruere valeat. Nam quæ perire cernimus ea interitum suum nanciscuntur, ex contrario validiori, ut frigus propter calorem; aut ex destructione subjecti, ut accidentia sublatis substantiis, aut defectu causæ efficientis, ut lux destructo sole: nullum autem horum de anima nostra potest dici, non primum: quia nihil in tota rerum natura reperitur, quod animæ est contrarium physice loquendo; imo ea est hujus ejusdem natura, ut quæ inter se contraria sunt, ea pariter eodem fere tempore, suo id est intellectuâli modo absque ulla alteratione capiat. Non secundum: quia nec subjectum est ullum creatum, a quo dependeat natura seu existentia animæ; si enim aliquod esset, id esset corpus, humanum, at id non esse apparet ex eo, quod cum vires corporis agendo lassentur, sola anima, actione, lassitudinem non contrahit; item læduntur eadem a nimia excellenita rei ob-

jectæ

jectæ, ut visus à solius luce; At anima quo excellentius contemplatur objectum, eò redditur accidentaliter perfectior. Quare cum anima, in operationibus nobilissimis à corpore non dependeat, ne esse quidem ejus, pereunte corpore, periclitari potest. Nec tertius ille intereundi modus hic locum habet, cum non dari potest causa aliqua effectrix, à qua anima semper emanat. Non enim parentes dixeris, cum iis mortuis, vivere filii, dummodo hosce habuerint, queant. Si autem aliquam animæ velimus esse causam, non potest illa esse alia, quam prima illa atque universalis, quæ ex parte potestatis, nunquam defecit, ex parte autem voluntatis eam deficere, hoc est velle DEUM, ut extingvatur anima, nullo potest probari argumento: Hæc omnia pro nobilitate, immortalitate, & animæ præ corpore præeminentia, paulo fusius adduximus, ut hisce, tanquam fundamento validissimo, superstrui possit, longè majori cura, ex instinctu philautias rectæ, animæ studendum esse, quam corpori. Omnium autem primo, ab ipsa mox infantia, mens est reclinandâ in se ipsam, & paulatim, pro ut tulerint tenellæ animæ vires, docebitur sollicitè attendere, infiniti illius Numinis suppremi dona, rudera intelligo imaginis Divinæ, sive semina illa, ex quibus benè excultis, tam fœcunda postmodum virtutum expectanda est fruges. Inter illa autem, quæ penes nos, inter principia nobiscum nata, quam maximo elucent splendore, faciliè primas sibi vendicat partes, notitia de æternâ DEI existentia, de immensâ ipsius erga

genus humanum bonitate, quam innumerabilibus nobis demonstravit beneficiis, nempe creatione, conservatione, omnisapientique totius universi gubernatione. Quorum singulorum fidelis consideratio, si tenacissimum in nobis excitet amorem, erga creatorem atque conservatorem nostrum, DEUM T. O. M. non sanè erit mirum: Præterea, docendus maximo-perè est animus, etiam de aliis DEI attributis, ut de justitia, omnipotentia, omniscientia & cæteris; quibus bene perspectis, religio oritur atque metus in animo, ne leges nobis præscriptas, facillè transgrediamur, postquam itaque homo certior factus sit, quod DEUS existat: sitque totius mundi conditor atque conservator, & consequenter adorandus atque colendus: Non erit illi difficile colligere, quod si DEUS justus est, utique non patitur delictum impunitum, si omnipotens est, utique nullius tanta erit potentia, ut illius vindictæ possit resistere; si denique omniscius est, utique nullæ tantæ erunt tenebræ, qui peccatorem possunt abscondere, aut pœnam omnipotentis eludere; In hanc rem, egregia admodum sunt hæc verba Boetii de consolat: philosoph: *Magna vobis necessitas incumbit probitatis, cum degatis sub oculis judicis omnia Cernentis.* Nec non Grotii ad librum sapientiæ Cap. 12. *Quæquam, inquit, magnifice dicunt quidam, honestum per se expetendum; tanta tamen in animo est vis eorum que conspiciamus, ut nisi adsit de divinâ providentiâ, & quidem facta hominum repensante, persuasio, simulque leges quedam, qua in re-ctam viam homines dirigant, fieri non possit, quin extra orbitam*

bitam evagentur, & quidem sæpè graviter. Nam ut vaga est hominum ratio, ubi adfectus & blandientes affectibus mores accessere, facile reperit rebus pravis velamenta, obstatque sibi donec plane obsurdescat.

§. III.

Verum quidem illud est; quod rarò egregium ali-
quod aut excellens opus, ad bonum commune, animus sine fulturis corporis conferre valet, ideoque hanc ob causam, non exigua ejus sit nobis habenda cura; cum tamen illa sit hominis indoles, ut vires dotesque corporis, sæpius illi sint nocumento, quam alias commodo, nisi fideli & delecto aliquo, virtutum, muniantur atque regantur satellitio, virtusque sit unicum fundamentum & sola norma, quâ hominis metiri tenemur existimationem, cujus quoque nunquam interruptum exercitium, Conscientias nostras pacatas civiliter reddere valet. Hinc Philautia iterum rectè disposita concludit, longe intensiorem operam virtutibus moralibus, ac aliis bonis, seu corporis, seu animi naturalibus, & dotibus ingenii, esse locandam, ita tamen ut nec vitæ virtus, nec virtuti quantulæcunque promiscue postponatur vita.

§. IV.

Sed dum nobis sit sermo de vitâ, in cujus terminos quam felicissimè prolongandos, nullas non impendere solet curas ipsa natura; operæ pretium videtur;

detur; nonnihil attentius disquirere, num aliquod jus nobis in vitam nostram competat, & quouſque ſe illud extendat? ſive, num, aliquis licitè auſu proprio, ſe ipſum vitâ eximere poſſit? Imprimis autem, antequam aliquid certi heic ſtatuatur; & ut ſtatus quæſtionis formetur legitimè, præmonere volo, quæſtionem non eſſe de hominibus ejusmodi, qui morbo aliquo ſunt corrupti, uſum rationis impediente; nec de furibundis; cum nec horum, nec illorum aſtiones fluant, ex præreſi; undè nec eatenus, bonitatis vel malitiæ notâ affici poſſunt, ratione cauſæ. Sed tantum hic quærimus; an aliquo fundamento e natura petito, illorum ſtabiliatur ſententia, qui ceu licitè, deſtinato conſilio, violentas ſibi inferunt manus. Multi ſunt pro adfirmativâ hujus quæſtionis pugnantes, dum nimirum quis, vel metu imminentis mali, vel quod fortè ſi ſuperſtes manſerit in contemptum DEI vivere cogatur; aut ob vim illatam pudicitia, captivitatem, ſervitutem, vel ob famem, aut ſenectutem, aliave ejusmodi tremenda, liberum mortis capit arbitrium: verum hæc ſententia toleranda non eſt; Quivis namque facilè concedat, longè imbecilliores ſuas eſſe vires, quam ut vel ſibi ipſi vitam dare, vel datam ad momentum temporis tantum, ſine peculiari & gratioſo DEI concurſu atque conſervatione, ſuſtentare queat; DEUS autem T. O. M. eſt, qui nos in hanc lucem ex nihilo produxit, & velut in ſtatione conſtituit, unde præter ipſius mandatum & diſpoſitionem paternam tranſilire, ſine ſummo ſcelere

lere nullus potest. Et sanè, si benignissimæ suæ voluntati, unicè reservatum hoc jus non vellet, nescio quid sibi velit, tenerrimus ille adfectus, quo laxatis quasi habenis, ad vitæ tendimus conservationem; illaque omnia velut nobis infestissima insignem nobis incutiunt horrorem, quæ periculum aliquod eidem intentare videntur. Semper itaque præstolandum est beneplacitum ipsius; à quo omnes nostræ actiones dependent, inque cujus gloriam, hæ sunt dirigendæ; cogitandum quoque nos non natos esse tantum nobis, sed quoque societati, cui se subducere, sine notâ injuriæ, nemo valet. Quod verò concernit, præcipuam illorum rationem, qui decernunt, vitam potius esse amoliendam, quam impiorum ludibrio, scelestisque gesticulationibus relinquendam: Quemadmodum fecit Lucretia vim à Sexto Tarquinio passa, & ferro se interimens: tum sciendum, ejusmodi suicidas, juri & philautiæ naturali, quantum in illis est, inferre bellum; præterea hic, si usquam alibi locum habet, illud, quod, nimirum non sint facienda mala, ut inde eveniant bonæ; nec non aliud quoddam Ethicorum; ex duobus malis moralibus, neutrum est eligendum. Agnoverunt hoc ex gentilibus tantum non omnes; Audiamus Arist: ad Nicom: L:III. c. VII. dicentem: *Mori autem, vel ut paupertatem, vel amorem, vel molesti quidpiam fugiamus, fortis viri minimè est; sed potius timidi: Quippe cum labores fugere, mollities sit.*

Dictum quidem fuit supra: mortales, adfectu quodam delicatissimo, maximeque benevolo ferri, non tantum in partes essentiam suam constituentes, sed etiam in omnes quoque illas, quas integrales vocamus, adeo ut quemadmodum nullum membrum nobis frustra sit datum, omnesque perfectioni hominis intervant; ita etiam quicumque aliquod horum demoliri adgreditur, naturæ toti injurius esse videatur; Nilominus tamen veræ non repugnat Philautiæ, flagitante ita summa necessitate, aliquam corporis particulam, ex quâ tamen non tota dependet vita, ne pars sincera trahatur, rescindere: Notum enim est, ex scholis medicorum, morbos nonnullos ita comparatos esse, ut non unice subsistant, in peculiari- bus partibus quas occuparunt, sed omnem medendi artem, magis magisque, proxima quæque membra invadentes corrumpentesque, eludant, donec totam substantiam corpoream miserè exederint; eligendum itaque est in casu ejusmodi, ex duobus malis, quod minimum est. Quandoquidem veræ Philautiæ magis repugnat, totam evertere essentiam, quam ignobiliorem quandam partem.

CAP. IV.

§. I.

Sicut animalia cuncta, quæ juxta nos constituit natura, aciei mentis oculorumque illa subjiciendo, in plurimis, ne dicam singulis invicem convenire, repe-

reperimus, sic etiam depræhendimus, nobilissimum illud omnium, humanum scilicet genus, summa inter se esse similitudine; eodem unum æqvè ac alterum gaudere orru, eisdem constare principiis, & partibus parili artificio dispositis; Hinc non obscure colligere possumus, quod identitatem naturæ, collimatio ad unum eundemque scopum in hac vita civiliter obtinendum, insequi debeat. Imò verò, si rem adhuc accuratius inspicimus, constabit, nec causam aliquam, subesse, cur infinitam hac in partè discrepantiam suspicemur, quin potius statuamus, tantam ob convenientiam sanguinis, indolis, intentionum, Philautiam quam sibi ipsi debet homo, regulam esse, normam ac cynosuram amoris, quam proximo exhibere nos decet: Non itaque erit difficile iudicatu, omnia illa, quæ nobis sunt revera bona, aliis quoque proficua fore; quæ verò è contrario nobis displicent, vel ruinam intentant, ea apud alios etiam, mala censerì: Ad hæc tenendum, quæ nobis sunt absolute necessaria, illis nec alios carere posse, cum omnes æquali tangantur sui amore; unde limpidissimo quasi rivo fluit, non illa esse à nobis facienda, aut jus quodpiam nobis adserendum in iis, quæ totam illam felicitatem, quam nobis ex ope & conversatione aliorum sperare potuimus, turbare & evertere videntur, sed quæcunque ab aliis expectamus, illa quoque eisdem præstare debemus. Et sane nescio, qualis esset insolentia, temper aliorum postulare auxilia seu ministeria, & nihil operæ in illorum commoda, ritè promovenda

venda reciprocè dispensare velle. Mensurabit proindè Philautiam erga proximum, amor cujuslibet, erga semet ipsum.

§. II.

Sequitur dehinc ut ulterius disquiramus, in quo præcipuè suas exerceat erga alterum vires, ipsa Philautia recta; In cujus rei pensitatione dum occupamur, animadvertimus, illam eandem, propenso admodum gradu, inclinare naturam nostram ad prosecutionem bonorum quæ unquam facere possunt, ad hujus, seu commodum, seu conservationem, & quo utilius, sibi aliquod esse dicitur, eò etiam majori rei illius potiundæ, (observatis tamem justis prudentiæ regulis) flagrat desiderio ; E contrario autem, omnia illa, quæ periculum aliquod aut malum, sive directè, sive indirectè invehere videntur, quantum in se est, aversatur, tanquam illa, quæ fini & officiis nostris, ad quæ creati sumus, maximè sunt inimica. Unde, quoad membrum prius, quod in prosecutione boni consistere innuebamus, omni nisu atque conamine Philautia nominata, primo fugit avaritiam, utpotè pravam concupiscentiam, bona aliena, per fas & nefas, sibi subjicientem, gnara, secum adversâ fronte, quam maximè collidi; Nam qui insatiabili illa cupidine habendi cruciantur, insuper habere frequentissimè solent, an justè, an titulo parum honesto, aliorum immineant facultatibus; non sibi ob oculos ponentes
illud

illud Aristotelis, quid is qui rectè φίλος est, is vult sibi ipsi bona atque agit. Ergo & aliis: quia amicus est alter ego. Ex hoc ipso fonte, omnis humanitatis promptitudo, & benefaciendi necessitas, pleno fluunt alveo scaturiuntque.

§. III.

ET quoniam rarò admodum, nobis in suspicionem tantum, ne dicam, in diurnam quandam oblivionem, nostram venire existimationem, patitur iusta Philautia; sed omnem in id intendit nervum, ut honestatem nominis nostri, fama circumferat illætam; ita præcipuè charitas, respiciens proximum, præterea in bono prosequendo, studiose cavet sibi ab ambitione & nimia gloriæ appetentia, sciens, hanc immoderatus appetitam & insolentius usurpatam, semper & ubique nocuisse; quare proximum nostrum prudenter reputemus, ceu nobis æqualem, nec eundem unquam superbiæ aura inflati, inquietare gestiamus: Cæterum, quamvis alium præ alio, quoad munia digniora, in republicâ administranda, honores & promerita præmia, non parum antecellere facinat quandoque fortuna, & propria cujusque virtus; Nihilominus tamen, æqualitatem quandam servant incorruptam, non tantum singularis illa, quæ in nomine hominis existit dignitas; Sed & libera legis naturalis communio; Etsi proporrò multa multis invidere videatur novercans natura; quæ tamen aliis indulgere

nōn fatigatur, in nullum tamen tam parca existit, ut eundem, communi jure cum aliis spoliatum, alienæ ambitionis prædam, indifferenter esse voluerit: Nunquam itaque dignitati suæ contrariam, judicant sincerè φίλοι, vel tempestivam suæ sortis observantiam, vel etiam aliquando honestam quandam suæ eminentiæ submissionem, *quæ non parum consistit in reflexione, quam facimus super infirmitate nostræ naturæ, & erroribus, quos olim potuimus commisisse, aut deinceps possumus committere; qui non minores sunt iis, qui ab aliis committi possunt:* Sicut benè admodum philosophatur, olim Magnus ille Moralista Dominus Pufendorfius.

§. IV.

Sed nec alteram illam viam, in declinando malo occupatam, quâ incedit *φιλανθία*, prorsus prætereamus, venitque nomine defensionis sui: scilicet, ex eo, quod natura, adeo fideliter quemque sibi ipsi commendet, oritur quoque obligatio, ex ordinato illo amore, & potestas te suaque justè defendendi, contra inhumanos quosdam invaluores. Quoniam enim, ut simpliciter in Capite superiori tertio, vita nobis, cum omnibus illam conservantibus, à DEO T. O. M. sit collata, ideoque tanquam nobilissimum quoddam depositum & commodatum, eandem, summâ fide observare & custodire tenemur, donec DEUS ipse quandoque, & quocunque modo, Cœlesti suæ bonitati placet, eandem velit repetere: potest autem se-

cun-

cundum decreta Moralistarum, defensio sui licita institui, modis præcipuè duobus, vel sine læsione, vel cum læsione invaloris: prior utitur mediis variis, utpote fugâ, minis, deprecatione, seu prudenti mitigatione ejus, qui periculum intentat: accedat nonnunquam dissimulatio etiam injuriarum; Interim tamen, cavere debet quilibet sibi ab injustitiâ, ne plus quam par est, adversario favendo, propriæ innocentix quis vim inferre patiatur illegitimam. Sed difficilius est, sententiam ferre, de specie illâ defensionis altera, nempe cum læsione alterius, quæ pari ratione licitè exerceri potest: occasionem tantæ difficultati faciunt, illa præcipuè, quæ allata sunt, in paragraphis hujus capituli superioribus, 1.º & 2.º ubi ostensum est, æque proximum nostrum esse hominem ac nos, eodemque jure & privilegiis eundem uti; præterea etiam, quem admodum non minus alter frugi fortassis esse potest, societati Civili seu bono publico, ac nos ita, quoque illum, huic eidem subtrahendo, non minus delinquimus, ac si nos ipsos, voluntariò, alterius submissemus libidini. Quò & illud pertinere videtur, quam maximè, quod non sint facienda mala, ut inde eveniant bona; Malum autem, & quidem Moraliter tale esse videtur, alteri nocere, ut mihi bene sit. Nihilominus tamen dum revocamus nobis in memoriam, illa quæ quoque antea annotata reliquimus, quod nempe homini de vita sua, ceu commodato quodam divino, non licet pro lubitu disponere, sed obligatione quâdam firmissimâ, eandem potius servare teneatur,

utiqve non veremur adlerere, ipsam naturam, aut humanam rationem, nullam homini stringentem dictare causam, quare innocens. & nullius imminens exitio, pravorum insultibus, quasi parata præda, impunè exponatur: cum nec multis tam mite, in immiti hacce mundi senectâ, Natura ingeneravit ingenium, ut vinculo, ceu obligationi naturali obedientes, aliorum abstinerent vitâ bonisque: licet proindè, ubi nullâ alia ratione periculum præsentissimum evitari potest, malum ab alio, & nobismet ipsis, & fortunis nostris intentatum, etiam cum machinantis interneccione, prudenter avertere. Hoc autem jus, non oriri certum est, ex injustitiâ solum, aut peccati alterius gravitate; Sed primariò, ex studio & obligatione semet defendendi, adeoque insitâ illâ, in præcordiis cujusque Philautiâ sana; prout doctè Hugo Grotius L. 2. cap. 1. §. IV. Thomam explicans, fatur; *In vera inqviens defensione, hominem occidi non ex intentione, non quod non interdum, si alia non suppetat ratio, non liceat destinato id facere, unde mors aggressoris sit secutura; sed quod mors illa, non eligatur, ut quiddam primariò intentum sicut in punitione Judiciali, sed ut unicum, quod eo tempore suppetit; Cum is qui impetitus jam est, etiam illo tempore malle debeat aliquid facere, quo alter absterreatur, aut debilitetur, quamqvo intereat.* Num autem liceat nobis ab alio fugatis, in casu summæ necessitatis, innocentes obvios, ac resistentes, vel neci dare, vel notabile aliquod inferre damnum, ut vita nostra, quæ aliter servari non posset in tuto collocetur? Illam quæstionem
cum

cum plurimis aliis hoc in loco ventilari solitis, aliorum solertia, aliorumque relinqvimus enodationi.

§. V.

Cæterum cum difficile valdè sit, sub necessitatis onere laborantibus, instigante Philautiâ, legitimos observare limites, intra quos, jure inculpatæ tutelæ, sese defendere queant: Non itaque inconvenienter heic, loco colophonis, de terminis tanti favoris disqviramus: Hos verò haud sine causâ, mensurandos esse, pro diverso statu, in quo vivit homo, naturali nimirum & civili, neminem latet; In statu enim naturali, juxta Moralistarum non infimæ notæ, sententiam, omnes ferè sunt æquales, & nullus ab altero tanquam superiori dependet; nec opus est, ut ad alterius consilia, regimen ac autoritatem, dum aliqua hostilia aut noxia sibi ab eo parari sentit, si alias satis sufficientes, suas, ad vim illam repellendam, agnoscit vires, ullatenus se componat. In statu verò civili, quia omnem suam voluntatem, supremo Magistratui submiserunt cives, non licet illo inconsulto, vel indiscriminatum, etiam ad justam, five defensionem, five ultionem, petulanter provolare; Standum itaque hic semper justitiae & sententiae superioris: ubi vero in tantas quis necessitatis redigitur angustias, ut nullo modo, vel fugâ sibi consulere poterit, vel auxillo Magistratus frui; utique præsumitur, vitam & bona sua, facta atque relictâ conservando, in pristinam relabi libertatem, ad
eoque

eoque semet, cum facultatibus suis, à malè feriatorum hominum, justè vindicare injuriis.

§. VI.

Sed jam intentionis nostræ scopus adest, ultra quem, solum hujus discursus extendere, hac vice consultum esse vix putamus; Priusquam tamen manum de tabula amovemus, non possumus non egregiè illius Philantiæ amorem, gratiam, & gloriam, omnibus quibus unquam, divinitatis cultus, propria salus, incolumitas publica & proximi favor, curæ cordique est, summoperè ac prolixissimè commendare; Quin imò insuper vovere, velit summus ille arbiter rerum, ac incorruptissimæ charitatis fons & scaturigo, DEUS, ut jucundissima illa Philantiæ sinceræ germina, in quorumvis pectorum thalamis altas agant radices, mellifluos producant fructus, latissimeque suæ savitatis extendant brachia; quò placidissimâ ejus sub umbrâ, in universo terrarum orbe, commune socialitatis servetur vinculum, requiescat in rebuspublicis fides, floreat in collegiis pax & concordia, inter omnes denique instar castissimæ Deæ, veneratione colatur religiola, amor & delitiæ generis humani, Philantia recta.

TANTUM.

Min förtrogneste Herz MATHESI.

Hur kärlet mot sig sielf/ förutan andras meen/
Til Ehrbarheet och Dygd och billighetens
hinner
Och huru den af wett bestyrder öfwerwinner/
Sug-retning/ och hwad slijkt olofligt år: I geen
Tillkåna wittert här/ min Wån/ det witnar nog
At Edert inre sinn ey oförnuftet hyser;
Men at des sanna steen så tidigt Eder lysar
At man tyckz mogen frucht/ få af omogen skog.
Jag sågnar mig utaf Ehrs manna-mogna wett
Och önskar Ehr den Lön/ som ädla Dygden kröner
Sit trogna föllie med/ och at Ehr möda löner
Den lufwa Lyckans Wind med allsköns y-
mnogheet.

Panes den 17. Septemb.
Anno 1696.

Detta Ehr til tiens på resande Boos
lemnar

JOSEPH Klufwensich:

Til sin förtrogne Wån/

Herz NICOLAUS MATHESIUS,

Då han närwarande sin Ungdoms Lährespån
med allas nöije aflade;

Hn den sin Sinnen rår/ ett sivrjkt Wärcf månd
prjsa/
Et sammansanfadt alt af Ewighetens wäl
Som yttrar hur med slijt/ en råt beängstad Siäl
2f

Af Himbla drättens lag och rätter/ sig bör spiffa.
 Slijt off til sinnes förs i dessa lärda skrifter
 En Skavaren allen och nästan hålla kär
 Men älska sielf sig rät/ om sådant handlas här
 Der min fortrogne Wän en Lag för Sielf-kär stifter
 Hvem Edert arbet seer/ den måst Ehr slijt berömma
 Fast iag en tecknar upp/ med hwad berömlig tid/
 I Salæ Muler söltz men den tillkommande tid
 Skal fågna sig at haa der af et efterdömmen.
 Iag lemna det/ och wil med tacksamhet bemöta
 Min Wäns förtrogenhet/ den iag betyggar här
 Der til doch siädren min/ en finner sig så skär
 Som wiliau/ medelst den iag mehr lärde wänskap sköta.
 Så länge Månen månd/ en wanlig andring taga
 Så länge Solen får kring Himblens runda gå
 Ja och de tusend blåz off wäl uplysta stå
 Skal intet afwundz moln wår wänskapz skeen förtaga.

Uttrabe sin Wänskaps ståndachtighes
 HENRICH BRENNER
 Hinderfon.

Ad

Pereximum Elegantia morum doctrinaqve Juvenem,

DN, NICOLAUM MATHESIUM,
 Conterraneum, & Amicum Integerrimum,

De Amore sui Licito eruditè disputantem,

Sardonychos, Adamantas, Jaspidas atqve Sma-
 ragdos
 Castaneasqve nuces & serica vellera portat

Ad

Ad nos, per terras, per saxa, per arma per ignes,
Per mare Mercator; mediis dum fluctuat undis:
Quid labor assiduus quid sedula cura MATHESI,
Non faciunt? tu tale probas, dum dexteritate
Egregiâ monstras, proprii fundamina Amoris:
Perge itaque inceptis sat palladis arte politis,
Acceptum Musis opus hoc componere fas est,
Hora citò veniet quâ doctæ jure sorores,
Cultori tribuent, formosæ frondis honores.

*Singularis amicitie contestanda causa
hos versus accinere*

JOSEPH Uhl-Bäck.

Til detta lärda Arbetes
Lärda Hopfogare och Förswarare.

Heri NICOLAUS MATHESIUS,

Det är ey ringa ting/ at kunna prybligt synncka
Hin stora GUDens bild/som är wår Siäl och sinn.
Märckwärdigt är och det/ der om at läggia winn/
Hur man ähr hålla kan på Kroppens wägnar lyckl.
Hwar om ett wackert wärck I hafwen samman skrijswit
Med godt förstånd och flit och af Ert witttra wett/
Som mehr än mycket wäl af wärcket warder sedt I

För

För än J detta wäret/ på popper har utdriifwit:
För denskul faren fort/ En Förstling skal det wara/
Til hwad wij wänta än; ty wägen är Ehr slätt
På den J wandra må/ doch en för mycket lätt;
Ty omak och beswär J fåän en här wed spara.
Seen låfwar Pallas sielf/ på Pindi klint Ehr föra
Der J med Frögdsam Lust/ fåän höra Ert beröm
Och framgent spissas af den söta Castals ström
Ehr tanckar främie GUD/ det önska Wij som höra.

GUSTAVUS CAJANUS.

G. F.

